

Centrala za krmu

u Beču, I., Trattnerhof br. 1.

Naputak o sabiranju i upotrebi šumskih plodova.

U ratno vrijeme je bezuvjetno potrebno, da se upotrijebe sva sredstva za prehranjivanje ljudi i životinja. Zato je veoma važno da se sabiru takogjer oni plodovi i sjeme, što rastu divlji, i gljive, ma njihovo sabiranje bilo katkada i mučno. Osobito oni krugovi, koji nijesu zaposleni poljodjelskim poslovima, izvršiti će patrijotsku dužnost, ako skupa što više divljih plodova za hranu i krmu. Veliko i malo, staro i mlado neka pomogne sabirati, da nam se po mogućnosti olakša život u nastajnoj zimi.

Školske vlasti su naložile školama, da marljivo sabiru; ali i ona djeca, koja u praznicima borave izvan svoga školskog mjesta, valja da revno učestvuju kod sabiranja. **Sabirači dakako moraju uvijek imati na umu, da je šuma privatno vlasništvo i da će posjednici radi patrijotskih obzira jamačno dozvoliti pristup u šumu, ali da životinje i bilje u šumi valja svakako štediti i da se nipošto ne smiju uznemirivati i oštećivati.**

I. Divlje kestene, lipin plod, bukica, žir i javorov plod važni su radi svoje vrijednosti kao krma, a djelomice i radi toga, što u njima ima ulja. Žir i bukvice se najkorisnije upotrebili, ako ih u šumi popasu svinje; samo gdje to nije moguće, valja ih sabirati.

Sve plodove treba po mogućnosti sabirati u suhe dane, a divlje kestene osobito tak onda, kada potpuno dozrijevaju. Plodove valja osušiti na zraku, gdje ima propuha, tako da se nalažu u tankim slojevima i češće prekreću, a još će biti dakako bolje osušiti ih u umjetnim sušionicima (pećima, pušnicama za voće); poslije ih treba pomno čuvati na suhom mjestu.

Ako se žir i bukica u vlastitoj radnji troše kao krma, valja ih, kada se sasvim osuše, oljuštiti i izvaditi iz njih gorčinu kao i iz divljeg kestena, a to će se najbolje učiniti tako, da se skuhaju i voda da se odlije. Svi poljski plodovi neka se daju kao krepka krma samo u manjim količinama pomiješani s drugom krmom. Bukica neka se ne daje konjima.

Tko namjerava sabrane plodove prodati, bit će najbolje da veće količine ponudi izravno centrali za krmu, a manje količine će preuzeti uz potvrdu seoske škole i u svoje doba ih platiti. Velike cijene spomenut ih plodova neka budu osobito takogjer poticalo za posjednike vrtova, da ih sabiru ili dadu sabirati po siromasima.

Centrala za krmu platit će za 100 kg prema kakvoći najviše ove cijene:

1. divlje kestene	K 18.—
2. lipin plod osušen	K 135.—
3. bukica	K 40.—, osušena K 50.—
4. žir	K 20.—, osušena K 30.—
5. javorov plod	K 20.—

II. Sjeme od tikava (bundeve), dinja i ljubenica, krastavaca i sunekrekta valja da svatko revno sabire ne samo radi toga, što je dobro za krmu, nego takogjer radi toga, što u njem ima ulja. Male količine bit će najbolje izručiti školama, a veće količine neka se ponude centrali za krmu, koja će platiti za 100 kg sjemena od tikava, dinja, ljubenica i krastavaca do K 80.—, za 100 kg sjemena od sunekrekta K 55.—, a kad je sjeme osobito dobro, takogjer i više. Sjeme od tikava i t. d. valja, kada se izvadi, pomno oprati vodom i osušiti na zraku, da ne popijesni. Baš kod toga sjemena, u kojem ima veoma mnogo ulja, važno je, da se ukupna količina po mogućnosti upotrijebi za izruginje masti, i za to je potrebno, da se i najmanje količine toga sjemena sačuvaju i izruče školama.

Sve cijene, što su ovdje naznačene, razumiju se za 100 kg od željeznice ili brodske stanice za zrelo, suho, zdravu robu, bez zemlje, lišća ili tujih primiesa, svaka vrst natovarena za sebe, bez vreća. U tim su cijenama sadržani troškovi tovarenja (ukrećavanja) i drugi troškovi. Vreće valja zatražiti od centrale za krmu. Roba će se otpremiti tek onda, kada od centrale za krmu stigne obavijest o otpremi. Roba će se preuzeti tek u stanici odregjenja i cijena utvrditi po kakvoći.

III. Gljive. Poznata je velika vrijednost gljiva za jelo, osobito suhih. Gljive, što nijesu dobre za jelo, ali nijesu otrovne, mogu se suhe davati kao krma svinjima, dodavši ih krumpirima i poparivši vrelom vodom (koju treba odlići). Centrala za krmu, I., Trattnerhof I., plaća za 100 kg suhih gljiva za krmu prema kakvoći do K 25.— i rado je pripravna svakome poslati naputak o sabiranju gljiva.

Revno valja sabirati takogjer šumsko voće, n. pr. jagode, maline, kupine, borovnice (resnice), mahovnice (kljunkte), brusnice i t. d.